

N:o 5.

Af herr af Burén, angående tull å tack- och stångjern samt vissa andra jerneffekter.

Då Storbritannien med sin kolossala jernproduktion dominerar världsmarknaden och utan tvifvel utgör vår naturligaste och bästa afsättningsort, är det i synnerhet Englands storartade jernindustri och dess utvecklingshistoria vi med största uppmärksamhet böra följa och studera.

År 1876 producerade England 6,660,893 tons tackjern, som samma år utgjorde 59 % eller mer än hälften af Europas tackjernsproduktion och cirka 47 % eller något under hälften af hela jordens tillverkning af tackjern.

Under 16:de århundradet var Englands jernproduktion så obetydlig, att den tiden infördes dess behof af jern från Tyskland och Belgien.

År 1717 började man i England blåsa tackjern med stenkol och senare med koks och samtidigt förändrade England sin handelspolitik, hvarförutan England säkerligen icke, trots sina gynsamma produktions- och afsättningsförhållanden, skulle lyckats att intaga sin nuvarande dominerande ställning i jernmarknaden. Det är från denna tid den engelska jernhandteringens uppsving daterar sig.

År 1718 satte England en tull å tackjern och valsjern af 2 shilling, = 1 krona 80 öre per centner = 50,8 kilogram eller cirka 3 kronor 60 öre per 100 kilogram.

År 1782 höjdes denna införselstull till $2\frac{3}{4}$ shilling,

år 1797 till $3\frac{1}{6}$ shilling, år 1802 till $3\frac{3}{4}$ shilling,

år 1825 till $6\frac{1}{2}$ shilling, och om jernet infördes med främmande fartyg höjdes tullen med 1 shilling eller till $7\frac{1}{2}$ shilling = 6 kronor

och 75 öre för engelsk centner = 50,8 kilogram eller *cirka 13 kronor och 50 öre per 100 kilogram*, derefter sänktes så småningom jerntullarne, men först *då*, sedan icke blott dess inhemska jernindustri fylde det inländska behovet, utan då den fullaste visshet fans att icke det ringaste intrång af den utländska konkurrensen var att befara — till dess den sista återstoden af de engelska jerntullarne borttogs i och med afslutandet af den engelsk-fransyska handelstraktaten år 1862.

Utän tvifvel hafva vi här den väg utstakad, som vi böra följa, om vi annars vilja komma till en stark och oberoende ställning och till något inflytande på jernmarknaden.

De jerntullar, som af 1888 års Riksdag beslutades, äro otillräckliga. Detta framhölls och medgafs äfven då, men utkämpades striden egentligast om systemförändring, frihandel eller protektionism, och de antagna tullarne öfverlemnades till en tullkomité att revidera, för att göra ändringar och tillägg, hvar så behöfdes.

Af den omstörtning, som egt rum till följd af Bessemers och Siemens-Martins viktiga uppfinningar och emedan andra länder omgärdat sig med jerntullar, äro vi så godt som uteslutande hänvisade till den inhemska jernmarknaden, och med vår produktion af jern, som enligt kommerskollegii berättelse för år 1886 i rundt tal beräknats:

Tackjern.....	10,400,000	centner à kr. 2: —	kr. 20,800,000: —
Stångjern	5,600,000	» à » 5: —	» 28,000,000: —
Stål.....	1,800,000	» à » 5: —	» 9,000,000: —
Jern- och stålmanu- faktur.	1,000,000	» à » 7: 50	» 7,500,000: —,

hafva vi sannerligen icke råd att låta utlandet årligen tillföra vårt land jernvaror för cirka 20 millioner kronor, exempelvis för år 1886, enligt kommerskollegii berättelser:

Jern och stål för	kr. 3,945,710: —
Arbeten af jern och stål för.....	» 8,808,473: —
Fartyg, lokomotiv, ångpannor, maskiner och redskap för »	11,862,347: —.

Vi behöfva mer än väl sjelfva att få lemna dessa jerneffekter, men det går ej med de tullsatser, som nu äro bestämda.

Af tackjern hafva under januari—oktober 1888 importerats icke mindre än 30,358,238 kilogram.

Då man ej vill tillämpa förtullning ad valorem, som efter min mening vore det riktigaste, så har jag uppgjort en beräkning öfver produktionskostnaden eller sjelfva arbetslönen för tillverkning af våra hufvudartiklar. Denna uppfattning har äfven gjort sig gällande i andra länder. 700 medlemmar af handelskammaren i Manchester hafva den 19 sistlidne december på ett »special meeting» i sjelfva Manchester antagit en så lydande resolution: »Alla förbrukningsartiklar, hvilka till sitt väsende och natur likna dem, som vi sjelfva frambringa och som utbjudas till salu i de förenade konungarikenas marknad, böra beläggas med en »imperial and local taxation», *hvars storlek motsvarar de omkostnader, hvilka skulle hafva varit förknippade med deras produktion, så framt de frambragts eller tillverkats inom de förenade konungarikenas gränser.*»

Enligt denna beräkning (se bil. 1) utgör

Arbetslönen för tillverkning af 100 kilogram tackjern.....	kr. 1: 64
D:o d:o 100 » smältstycken ... »	3: 36
D:o d:o 100 » valsadt jern..... »	4: 66
D:o d:o 100 » tunn jernplåt ... »	8: 40.

Man torde anse sådana jerntullar vara för höga, men då man vet, att artiklar af jern och stål, finare och gröfre dimensioner, i marknaden betinga ett högst olika pris och vidare våra i de flesta fall ogynsamma produktionsförhållanden, hvarigenom våra fraktkostnader, då vi med vårt jern slutligen hunnit till afsättningsorten, medtagit af försäljningspriset öfver 30 % (se bil. 2), så vore det rimligt, att det hela finge draga en något högre tullsats.

Det är vår svenska jernhandterings ytterligt svåra läge — då efter mitt förmenande ett längre uppskof skulle komma att medföra högst betänkliga följder — som nödgat mig att nu framlägga mitt förslag utan att afvakta tullkomiténs betänkande i ämnet.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, anhåller jag vördsamast,

att Riksdagen ville besluta, att tullen för	
100 kilogram tack- och barlastjern be-	
stämnes till	1 kr. 64 öre,
100 » götmetall och smältstyc-	
ken höjes från 2 kr. till 3 »	36 »
100 » jern och stål i stänger och	
knippor från 2 kr. 50	
öre till.....	4 » 66 »

100 kilogram svart jern- och stålplåt af
 3 mm tjocklek och der-
 öfver från 3 kr. till ..... 6 kr. 53 öre,
 100 » svart jern- och stålplåt
 under 3 mm från 4 kr. till 8 » 40 »

Om remiss till bevillningsutskottet anhålles.

Stockholm den 19 januari 1889.

C. P. af Burén.

Bil. 1.

Uträkning öfver arbetslönen för tillverkning af 100 kilogram tackjern:

Till 100 kilogram tackjern åtgår:

170 kilogram jernmalm,
 15 » kalk,
 4 tunnor träkol.

Arbetslön för 170 kilogram malm à 23 öre	kr. 0: 39
» 15 » kalk à 1 »	» 0: 15
» 4 tunnor träkol à 15 »	» 0: 60
» i hyttan	» 0: 50
	<hr/>
	kr. 1: 64.

Uträkning öfver arbetslönen för tillverkning af 100 kilogram smältstycken:

Till 100 kilogram smältstycken åtgår:

117 kilogram tackjern,
 2,4 tunnor kol.

Arbetslön för 117 kilogram tackjern à 1: 64.....	kr.	1: 92
» 2,4 tunnor kol à 15 öre	»	0: 36
jernets smältning.....	»	1: 08
		<hr/>
	kr.	3: 36.

Uträkning öfver arbetslönen för tillverkning af 100 kilogram valsadt jern:

Till 100 kilogram valsadt jern åtgår:

115 kilogram smältstycken,
14 kubikfot ved.

Arbetslön för 115 kilogram smältstycken à 3: 36	kr.	3: 86
14 kubikfot ved à 1 öre	»	0: 14
jernets valsning.....	»	0: 66
		<hr/>
	kr.	4: 66.

Uträkning öfver arbetslönen för tillverkning af 100 kilogram tunn jernplåt:

Till 100 kilogram tunn jernplåt åtgår:

125 kilogram valsadt jern,
23 kubikfot ved.

Arbetslön för 125 kilogram valsadt jern à 4: 66	kr.	5: 82
» 23 kubikfot ved à 1 öre	»	0: 23
» plåtens färdigvalsning.....	»	2: 35
		<hr/>
	kr.	8: 40.

Bil. 2.

Försäljningspriset af svenskt jern, ordinära dimensioner i stänger och knippor, levererad i exporthamn, har för år 1888 i medeltal utgjort
11 kronor pr 100 kilogram.

De lägsta frakter, som i allmänhet kunna beräknas, äro följande:
 för jernmalm och kalk från brytningsorten
     till masugnen..... 20 öre per 100 kilogram,
 för kol ..... 15 öre tunnan,
 för ved..... 2 öre kubikfoten.
 Tackjernsfrakten från masugn till förädlings-
     verk ..... 50 öre per 100 kilogram,
 smältstycke-frakten från smältsmedjan till vals-
     verket..... 1 öre per 100 kilogram,
 stångjernsfrakten från valsverket till export-
     hamn ..... 70 öre per 100 kilogram.

Efter dessa grunder är följande uträkning gjord.

Uträkning öfver fraktkostnaderna för 100 kilogram tackjern:

Till 100 kilogram tackjern åtgår:

170 kilogram jernmalm,
 15 » kalk,
 4 tunnor kol.

Frakten för 185 kilogram malm och kalk à 20 öre	kr. 0: 37
» 4 tunnor kol à 15 öre	» 0: 60
» tackjernet till förädlingsverk.....	» 0: 50
	<hr/>
	kr. 1: 47.

Uträkning öfver fraktkostnaderna för 100 kilogram smältstycken:

Till 100 kilogram smältstycken åtgår:

117 kilogram tackjern,
2,4 tunnor kol.

Frakten för 117 kilogram à 1: 47	kr.	1: 72
» 2,4 tunnor kol à 15 öre	»	0: 36
» smältjernet till valsverket	»	0: 01
		<hr/>
	kr.	2: 09.

Uträkning öfver fraktkostnaderna för 100 kilogram valsadt jern:

Till 100 kilogram valsadt jern åtgår:

115 kilogram smältstycken,
14 kubikfot ved.

Frakten för 115 kilogram smältstycken à 2: 09	kr.	2: 40
» 14 kubikfot ved à 2 öre	»	0: 28
» jernet till exporthamn.....	»	0: 70
		<hr/>
	kr.	3: 38,

eller öfver 30 % af nuvarande försäljningspriset i exporthamn: 11 kronor per 100 kilogram.

Diverse fraktkostnader för bruksdriften, af stenkol till vällugnar, oljor, tegel och lera m. m., ej upptagna.